

Vrije ruimte

The Jetsons

Hans Nijland

Als kind stelde ik me de toekomstige mobiliteit voor zoals die destijds, begin jaren zestig, verbeeld werd in de tekenfilmserie 'The Jetsons': langere verplaatsingen maakte je in een soort vliegende auto, korte verplaatsingen op een stoep die als lopende band was uitgevoerd. Die serie speelde in de toen nog verre toekomst, halverwege deze eeuw namelijk. Dat is nu dus niet meer zo heel ver weg, en de vraag hoe we ons in 2050 verplaatsen is inmiddels zeer actueel. De Europese Commissie - en met haar veel andere overheidsinstanties - wil tegen die tijd een efficiënt vervoerssysteem dat de groeiende transportvraag goed aankan, dat veel minder afhankelijk is van fossiele brandstoffen en dat ook nog veel minder broeikasgassen uitstoot.

Een dergelijke transitie naar meer duurzame mobiliteit komt er natuurlijk niet vanzelf. Daarvoor is het in de eerste plaats noodzakelijk dat de overheid een langetermijnvisie heeft, de 'stip aan de horizon', en daar ook aan vasthoudt. Dat creëert zekerheid en maakt het voor burgers en bedrijven aantrekkelijker om te investeren in nieuwe technologieën. Weten wat je wilt is overigens niet hetzelfde als vertellen hoe het moet.

Weten wat je wilt is niet hetzelfde als vertellen hoe het moet

De overheid zal terughoudend moeten zijn met het vroegtijdig kiezen voor één bepaalde technologie door bijvoorbeeld elektrische auto's langdurig te subsidiëren en andere alternatieve aandrijfmethoden niet. Aan de andere kant is het niet alleen duur, maar ook niet effectief om veel verschillende technologieën langdurig te subsidiëren. Daarmee zullen die nieuwe technologieën vooral elkaar beconcurreren zonder dat de gewenste kritische massa bereikt wordt. De overheid moet hier dus een ragfijn spel spelen om het gewenste resultaat te bereiken. Onderdeel van dat spel kunnen ook andere (financiële) prikkels zijn om consumenten te verleiden hun gedrag te verduurzamen.

Overigens zijn er momenteel ook al gedragsveranderingen gaande op de mobiliteitsmarkt, die ogenschijnlijk niets met sturing door de overheid te maken hebben. Zo lijkt het erop dat jongeren van nu minder waarde hechten aan het bezit en gebruik van auto's dan jongeren van pakweg twintig jaar terug. Of dat ook echt zo is, en of die veranderende

houding ook in het latere leven beklijft, is nog niet helemaal duidelijk. Ook is niet duidelijk of die andere houding tot minder mobiliteit leidt, of gewoon tot een verschuiving van mobiliteit van de auto naar het vliegtuig. Voor de jongere van nu is immers een weekje all-inclusive naar de Turkse of Bulgaarse kust of een retourtje Thailand veel gewoner (en betaalbaarder) dan voor de jongere van twintig jaar geleden. En mocht het al zo zijn dat het autogebruik over zijn hoogtepunt heen is: dat geldt zeker niet voor het vliegverkeer. Dat zal de komende decennia alleen nog maar toenemen.

Daarin ligt misschien wel de grootste uitdaging om tot duurzame mobiliteit te komen: hoe faciliteren we de vraag naar meer vliegverkeer en zorgen we er tegelijk voor dat die vliegtuigen minder fossiele brandstoffen nodig hebben en minder broeikasgassen uitstoten? Elektrisch vliegen is geen optie, vliegen op biobrandstof is daarentegen op kleine schaal al wel mogelijk. Alleen zal het nog niet meevallen op grote schaal en op duurzame wijze voldoende biobrandstoffen te produceren. Misschien dat innovatieve manieren van biobrandstofproductie uit algen of bacteriën hier op termijn uitkomst kunnen bieden.

Kortom, het is nog een hele kluit om de overgang naar duurzame mobiliteit te maken en waar we dan precies op uitkomen, is nu ook nog niet duidelijk. Eén ding lijkt me wel zeker: de lopende band-verplaatsingen zoals de Jetsons die maakten zullen voorlopig nog wel voorbehouden blijven aan de vertrekhallen van vliegvelden en voor de vliegende auto zal je toch echt moeten wachten op een herhaling van die tekenfilmserie.

Hans Nijland (hans.nijland@pbl.nl) is onderzoeker bij de sector Verstedelijking en Mobiliteit van het Planbureau voor de Leefomgeving.